рух, так званий брацлавський хасидизм, утворився у XVIII ст. та поступово поширився серед євреїв, які проживають не лише на українських землях, але й далеко за їх межами. Одним із провідних цадиків був Нахман, послідовники якого захоплювалися його вченням та наслідували його стиль життя. На схилку літ цадик Нахман заповів своїм послідовникам щороку приїжджати на його могилу для святкування єврейського Нового року. Так розпочалося паломництво до м. Умань, яке триває й до сьогодні.

Список використаних джерел

1. Дубнов С. Возникновение хасидизма. Жизнь и деятельность Израиля Бешта / Семен Дубнов. – М.: Гешарим, 2014. – 616 с.
2. Дуров Л. Єврейський Новий рік в Умані: чому хасиди їдуть відзначати Рош Ха-Шана в Україну / Л. Дуров // РБК-Україна. – 20.09.2017. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://styler.rbc.ua/ukr/zhizn/evreyskiy-novyy-god-umani-pochemu-hasidy-1475246593.html
3. Москаленко Л. Нахман Брацлавський та трактування ним цадикізму як духовного лідерства в контексті хасидського віровчення / Л. Москаленко // Українське релігієзнавство. – 2008. – № 47. – С. 37-44.
4. Музиченко Я. «Безмежні можливості»… кладовища / Ярослава Музиченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.umoloda.kiev.ua/number/2748/188/96060/
5. Саламанюк Т. Хасиди й Умань: те, про що мовчать у медіа [Електронний ресурс] / Тарас Саламанюк // Commons. – 03 жовтня 2013 р. – Режим доступу: https://commons.com.ua/uk/hasidi-j-uman-te-pro-shho-movchat-u-medi/
6. Туров І. В. Месіанська концепція хасидизму: сучасність та історія / І. В. Туров // Сторінки історії: збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 33. – С. 208–217.
7. Фуркало В. С. Концептуальні форми хасидизму: монографія / В. С. Фуркало, В. І. Фуркало. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2012. – 176 с.

Ірина Гончарук

«ЖАСМИНОВА РЕВОЛЮЦІЯ» В ТУНІСІ – ПОЧАТОК АРАБСЬКОЇ ВЕСНИ

Минуло вже вісім років від моменту коли спочатку Африканський континент, а пізніше і весь світ – сколихнули події Арабської весни. На сьогоднішній день ця тема залишається такою ж актуальною, як і в далекому 2011 р., тому що більшість країн-учасниць досі не можуть оговтатися від частих виступів населення, які придушували поліція та

військовослужбовці; оговтатися та нарешті завершити цю революцію в своїй країні.

Арабська весна була, є і залишатиметься світовою проблемою, так як більшість провідних країн світу тим або іншим чином пов'язані з нею.

Метою написання статті є: визначити основні причини початку Арабської весни, на прикладі Тунісу; показати її вплив на поширення революційних подій в регіоні.

Арабська весна, яка почалася з Тунісу в грудні 2010 р., згодом вона поширилась на інші країни Північної Африки та Близького Сходу.

Початком революції стали події 17 грудня 2010 р. В цей день між вуличним торговцем фруктами Мухамедом Буазізі та співробітницею місцевої поліції Федією Хамді стався конфлікт. Через відсутність у молодого торговця овочів ліцензії представниця поліції не просто конфіскувала товар і заборонила торгівлю, але вдарила Буазізі по обличчю та публічно образила.

Після цього інциденту торговець спробував звернутися за допомогою до мерії міста, але його відмовилися слухати. Хамді не понесла ніякого покарання. Не витримавши такого ставлення з боку поліції, а пізніше й з боку місцевих чиновників, 26-річний Буазізі вийшов на центральну площу Сіді-Бузід, став перед будівлею мерії, облив себе пальним і підпалив [3]. Доведений до відчаю бідністю, поневіряннями і безправністю Буазізі помер у лікарні [2].

Цей акт самоспалення торговця фруктами вважають основною передумовою початку революції. Рівно через тиждень після інциденту в рідному місті Буазізі – Мензель-Бурзаяні, спалахнули масові демонстрації.

Протестуючі громили держустанови, поліцейські ділянки та автомобілі. До міста були стягнуті додаткові сили правопорядку. В результаті розгону демонстрантів, проти яких було застосовано вогнепальну зброю, одна людина загинула, ще десятьох з пораненнями різної тяжкості доставили в лікарню. У місті була введена комендантська година.

Демонстрації охопили всю країну. Число загиблих в ході зіткнень з поліцією обраховувалося десятками [3]. Все це призвело до втечі з країни президента Зін аль-Абідіна бен Алі, який перебував при владі протягом 23 років, – до Саудівської Аравії. Згодом колишнього президента та членів його родини заочно засудили до тривалого ув'язнення за корупцію, шахрайство, незаконне зберігання наркотиків і зброї [1].

Масові виступи розпочались в сусідніх із Тунісом країнах. Їх причини багато в чому подібні.

Дослідники вважають, що визначальною рисою Арабської весни став масовий характер та широка соціальна база протестів, що починалися саме як революція «знизу». Головні вимоги, які від самого початку висувалися протестувальниками, носили виключно соціально-економічний характер і

включали, в першу чергу, зниження цін на продовольчі товари, створення нових робочих місць (в деяких країнах на момент початку заворушень офіційний рівень безробіття складав 10 %, а по неофіційним даним – 25 %, при чому майже половина з них серед молоді – віком до 30 років), а також боротьбу з корупцією, подолання соціальної нерівності та глибокої житлової кризи.

Пізніше до закликів соціально-економічних змін почали додаватися й політичні вимоги зміни режиму, проведення прозорих виборів, забезпечення свободи слова та вільної діяльності опозиції.

Можна сказати, що протести, які виникали стихійно, набули такого масового характеру тільки тому, що проходили не під знаменами якоїсь однієї політичної сили (що значно звужувало б коло учасників до прибічників якоїсь однієї опозиційної партії, релігійної течії, етнічної групи чи громадян певної країни), а відбувалися одночасно по всьому регіону під загальними лозунгами покращення рівня життя «…вже сьогодні» [4].

Головною рушійною силою виступів була, звісно ж, молодь, що в більшості країн Близького Сходу складає від 50 до 70 % населення і щорічно поповнює лави непрацевлаштованих на кілька сотень тисяч осіб. З цим пов’язана ще одна особливість арабських революцій – їхній стихійний та, головним чином, емоційний характер [4].

Також свою роль в розгортанні виступів зіграла інформаційно-телекомунікаційна революція з її супутниковим телебаченням, Інтернетом і такими соціальними мережами як «Facebook», «Twitter», мобільним телефоном та іншим, що створила ситуацію, в якій, як вдало підмітив американський аналітик Ф. Заккар, «…якщо раніше інформація йшла від одного джерела до багатьох, то тепер – від багатьох до багатьох» [5].

В жовтні 2011 р., в Тунісі відбулися вибори, на яких було обрано раніше заборонену ісламську Партію Відродження. Загалом партія отримала 41 % голосів виборців, забезпечивши собі 90 мандатів у 217-місному туніському парламенті. На другому місці після ісламістів опинилася партія Конгрес за республіку (CPR) – найбільша політична сила країни, яка виступає за розвиток Тунісу як світської держави. Її представники зібрали 14 % голосів, забезпечивши собі, таким чином, 30 крісел у парламенті. Третє місце, з результатом 10 % (21 мандат), зайняла ліва партія Демократичний форум за роботу і свободу (Ettakatol) [1]. Європейський Союз привітав проведення виборів та відмітив лише незначні порушення.

Наприкінці листопада 2011 р., в країні було обрано прем’єр-міністра. Ним став лідер переможниці парламентських виборів партії «Ан-Нахда» – Хамаді Джебалі. 12 грудня 2011 р., в Тунісі обрали нового президента. Ним став глава лівоцентристської партії «Конгрес за Республіку» 66-річний Монсеф Марзукі, що був в опозиції до колишнього президента

Тунісу – Зіну Абідіну бен Алі [1].

Реальні підсумки Арабської весни для Тунісу були вражаючими. 10-мільйонна країна з великою густотою населення в північній та східній частинах, із проєвропейськи орієнтованим середнім класом, відсутністю значних національних, конфесійних чи племінних суперечок і від початку мала куди більше шансів на успіх. Навіть тамтешній «ісламізм», репрезентований партією «Ан-Нахда» на чолі з Рашидом Ґаннуші, є досить інтелектуалізованим рухом, який принципово визнає демократичний лад, допускає значну лібералізацію економіки. Проте, економічні наслідки революційних подій для Тунісу були найменшими: попри певні втрати, не сталося стрибка безробіття, а в деяких галузях ситуація навіть покращала [7].

Саме в цей час експерти почали вживати таке словосполучення, як «ефект доміно« в країнах арабського світу, коли приклад Тунісу надихнув й інші країни регіону [6].

Таким чином, за великим рахунком перемогу (тобто бажану демократизацію) в Тунісі зуміли здобули. Цьому посприяло те, що після складного процесу було знайдено відповідний консенсус між політичними силами. Але шлях досягнення мети проходив через масові протести, виступи населення, вбивства мирних жителів країни.

На прикладі Тунісу можна побачити, яким був хід Арабської весни в країнах Близького Сходу. Завершення революції для цієї країни не можна однозначно вважати вдалим, позитивним тощо. Справді більшість вимог, які висувались учасниками революції досягнуто – це однозначно позитивно, але наявність жертв – це негативно! Інші країни-учасники могли б уникнути подібних подій на своїх територіях, якби зуміли б проаналізувати події в Тунісі, але, цього не сталося. Наступними у «кільце» Арабської весни вступають: Алжир, Лівія зі своєю Громадянською війною (як наслідок подій революції), Кувейт, Катар, «мирний» Оман та ряд інших держав Північної Африки та Перської затоки.

Список використаних джерел

1. Арабська весна мала неоднозначні наслідки для Північної Африки та Близького Сходу [Електронний ресурс] // Тиждень.UA. – 2011. – Режим доступу: https://tyzhden.ua/News/38770.
2. Арабская весна и будущее свободы [Електронний ресурс] // Freedom House. – 2012. – Режим доступу: https://freedomhouse.org/blog/arab-spring-and-freedom%E2%80%99s-future.
3. Видясова М. Ф. Куда идет тунисская «революция»? / Видясова М. Ф. [Электронный ресурс] // Обозреватель. – OBSERVER. – 2011. – № 10. – С. 79–96. – Режим доступа: http://www.observer.materik.ru/observer/N10_2011/079_096.pdf
4. Габер Є. В. «Арабська весна» на Близькому Сході: вибір моделі

суспільної трансформації / Є. В. Габер // Суспільно-політичні трансформації в країнах Сходу на сучасному етапі: кол. монографія. – Київ: Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, 2012. – 220 с.
5. Гаджиев К. С. Геополитика: учебник для академического бакалавриата / К. С. Гаджиев. – 5-е изд., пер. и доп. – М.: Издательство Юрайт, 2015. – 466 с.
6. Смирнова К. Є. Хід політичної боротьби в Єгипті після повалення Хосні Мубарака: причини провалу «Революції 25 січня» / К. Є. Смирнова // Гілея: науковий вісник. – 2013. – № 78. – С. 410–417.
7. Швед В. «Арабська весна»: переможна хода політичних партій поміркованого ісламу [Електронний ресурс] / В. Швед // УНІАН. – 2012. – Режим доступу: https://religions.unian.ua/islam/622329-arabska-vesna-peremojna-hoda-politichnih-partiy-pomirkovanogo-islamu.html.

Юлія Горкун

ГЕНДЕРНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Проблема гендерної соціалізації у вищій школі – це, по суті, проблема самовиховання, саморозвитку, самовдосконалення особистості студента вищого навчального закладу, вирішення якої можливе завдяки створенню об’єктивних та суб’єктивних умов для формування студентами необхідних якостей та відношень до оточуючого світу. У кожному вищому навчальному закладі в процесі гендерної соціалізації є культурний і професійний ідеал, до якого має прагнути кожен студент. Це образ культурного, ініціативного, прагматичного, висококваліфікованого, гуманного, морального, законослухняного громадянина України [3].

Важливий внесок у розробку гендерного підходу в педагогічній освіті внесли: О. Вороніна, І. Кльоцина, Т. Дороніна, Т. Голованова, С. Гришак, Л. Кобелянська, О. Кікінежді, В. Кравець, О. Любарська, О. Цокур, Л. Міщик.

На сьогодні в Україні діє мережа осередків гендерної освіти. Їхня діяльність суттєво пожвавила розвиток гендерних досліджень в Україні, особливо у напрямку підготовки і видання літератури з гендерної проблематики, написання дисертацій, створення тематичної бібліотеки й бази даних, розробки та апробації форм і методів гендерної освіти та виховання, привернення уваги громадськості до актуальних гендерних проблем. Спектр питань, якими опікуються центри гендерної освіти, засвідчує міждисциплінарність та багатоаспектність означеної тематики, зокрема, інноваційні форми гендерної просвіти, лідерство, баланс сімейної